

— Будзе гол!

Фота В. Гжэгорчыка.

№ 25 (1141) ГАЗЕТА БЕЛАРУСКІХ ДЗЯЦЕЙ У ПОЛЬШЧЫ 24.VI.1979 г.

Пятрусь Граніт

РУЧАЁК

Я — ручай, ручаёк.
Я з крынічкі пацёк.
Як праз поле пабег,
Многа бачыў пацех.

Каласкі збажыны
Нада мной шапталі,
Заплывалі ціха ў сны
Зорачак крышталі.

А прыбег на лужок,
Там густы муражок,
Белыя каліны,
Вырай жураўліны.

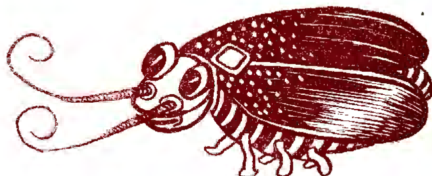
А праз лес я пацёк,
Кожны лісцік — цянёк,
А ні сонца, ні зор, —
Цёмны бор, змрочны бор!

Я ж бягу з-пад гары,
Спяшаюся ў Прыпяць,
А ў бары тым звяры
Могуць мяне выпіць!..

ЖУК-КАРАЕД

— Гэй ты, жук-караед,
Што ў цябе на абед?
— Ну, вядома, кара:
Снедаць-есці пара!..
А тут дзяцел ляцеў,
Ён на хвойку прысеў,
Стаў глядзець, меркаваць,
Як лясок ратаваць.
Дзеўбануў: — Тук-тук-тук!
Уцякай, хцівы жук!..
Будзе хвойка расці,
З ветрам песні гусці.

СВІНКА Ў ЛАЗНЮ ХАДЗІЛА...

Свінка ў лазню хадзіла
І забылася мыла.
У лужы праляжала.
— Памылася, — сказала.

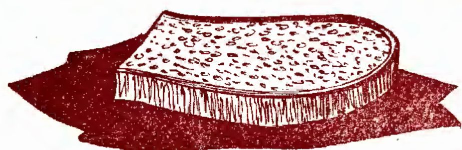
Як прыйшла яна дахаты,
Не пазналі парасяты.
Аж сама здзівілася:
— Я ж у лазні мылася!..

СВЕТЛЯЧОК

Светлячок, светлячок
Зорачкай мігоча,
Запаліў ліхтарок
Купальскае ночы.

У рукі возьмеш,
Не пячэ.
Панасі яго
Яшчэ!

ЗАЙЧЫКАЎ ХЛЕБ

Жыве сабе ў полі
Спагадлівы зайчык,
Каго ні сустрэне,
Дасць хлеба акрайчык.

Вяртаюцца з поля
Мама і тата
І зайчыкаў хлеб
Мне прыносяць дахаты.

ЦВЫРКУН

Дзень спякотны дагарае,
Хтосьць на скрыпачцы іграе.
А хто гэта? Адгадай.
Не знайсці, і не шукай.

То пілікае цвыркун,
Не шкадуе новых струн
І на скрыпачцы сваёй
Вытылінквае — а-ёй!

Цвірлі-цвірлі, цвірлі-лей, —
Галасней і галасней
Ноч да ранішняй зары...
Што іграе?.. Разбяры!..

ВЕРАБЕЙЧЫК

Верабейчык — ціў, ціў, ціў! —
Пад страхой гняздзечка звіў.
Рада Люда, і я рад,
Што займелі вераб'я.

Скача ён, як па драбінках,
Па танюсенькіх галінках
І спявае: — чык-чырык —
У гняздзе я жыць прывык.

І казаў яшчэ ён Людзе,
Што ў гняздзе яечка будзе.

Люда кожны дзень і я
Даглядалі вераб'я.

Мы гнязда не разбуралі
І яечак не чапалі,
Тыдняў некалькі прайшло,
У гняздзечку загуло...

Крошкі мы малым насілі,
Мы іх мушкамі кармілі,
Ды праз тыдні тры ці болей
Вераб'і шугнулі ў поле.
Рада Люда, рад і я:
— Во якая ў нас сям'я!..

Р. Няхай

Франтавы шафёр

Выхаванец палка светлавалосы хлопчык Міхаська разам з усімі ўдзельнічаў у вызваленні Беларусі.

Калі пасля артылерыйскай падрыхтоўкі была прорвана лінія нямецкай абароны, полк, знішчаючы асобныя групы немцаў, пачаў хутка набліжацца да ракі Бярозы. Апоўдні полк разбіў групу фашыстаў, што хаваліся ў хмызняку недалёка ад дарогі. Тут жа, уткнуўшыся ў канаву, стаяла легкавая аўтамашына. Палкавы разведчык Буглака ўзяўся аглядаць яе, праверыў матор. Машына была на поўным хаду.

Міхаська скеміў, у чым тут справа, і пачаў памагаць разведчыку, нібы што разумеў у тэхніцы. Пасядзеў на пярэднім сядзенні разам з Буглакам, паспрабаваў нагой скаты, як гэта рабілі шафёры, і ўдвух яны пайшлі дакладваць маёру, што машыну можна выкарыстаць.

— Выцягвайце яе на дарогу і даганяйце полк, — загадаў маёр.

Яны пылілі па дарозе, на якой толькі што закончыўся бой. Гітлераўцаў выбілі з вёскі, і салдатам быў дадзены адпачынак.

Машына спынілася каля штаба. Міхаська вылез з яе, нібы вялікі начальнік, і з заклапочаным выглядам пачаў корпацца ў багажніку. У гэты час разам з салдатамі на ганку стаяў даўні Міхаськаў сябар тэлефаніст Чыжык. Ён пачаў смяяцца:

— Наш Міхаська, відаць, хоча стаць франтавым шафёрам. — Бачыце, як вымазаўся, нібы той трубачыст.

Міхаська пачуў гэтыя кпіны, пакрыўдзіўся:

— Франтавым шафёрам, можа, я і не буду, але вадзіць машыну навучуся. А цябе, Чыжык, хоць ты і мой таварыш, да машыны і блізка не падпушчу. Наконт падвезці таксама не думай...

З гэтага часу Міхаська не адыходзіў ад машыны. Сядзе абедаць, сербане некалькі лыжак, ускочыць з месца, нацягне пілотку і кажа:

— Я пайшоў да машыны. Больш нідзе мяне не шукайце.

Міхаська прывыкаў да руля, прыглядаўся да матора і цешыўся думкай, што хутка ён самастойна павядзе машыну. У багажніку ляжаў яго рэчавы мяшок, знаходзіліся рэчы маёра і іншых афіцэраў. Так што і адказнасць у Міхаські за машыну павялічылася.

Часамі падкоцяць яны з Буглакам на машыне да маёра, Міхаська адчыніць дзверцы і запрашае:

— Сядайце, таварыш маёр Аляксей Іванавіч, падвязём.

Яны хутка аб'едуць калону, нагадуць парадак, а Міхаська радуецца:

— Во як трэба ваяваць! Немцы ўцякаюць, што і на машыне не дагоніш...

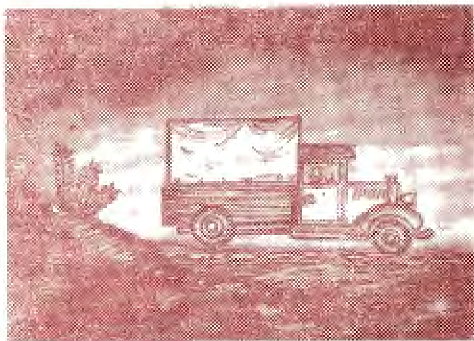
Толькі да Чыжыка Міхаська быў бязлітасны: ні разу не падвёз.

У спякотны летні дзень полк спыніўся на прывал у вялікай вёсцы з садамі і агародамі. Запыленыя і прапахлыя потам салдаты згрудзіліся каля студняў: абліваліся вадой, мыліся. Да іх далучыліся Міхаська з Чыжыкам, раздзеліся да трусоў.

— Давай палівай, не растанеш!

— От гэта душ! Нібы два пуды скінуў! — чуліся галасы.

Нельга сказаць, каб Міхаська баяўся вады. Ён любіў купацца, рыбу вудзіць. Але ж гэта адно. А сцюдзёная вада з глыбокай студні зусім іншае. Ён усё ніяк не мог адважыцца падставіць сваё цела пад халодны душ. Чыжык і Буглака гэта заўважылі, напоўнілі вёдры вадой і пачалі падкрадацца да Міхаські ззаду, каб абліць яго. Той трымаў вуха востра і ўпотай сачыў за кожным рухам Чыжыка. І калі небяспека была побач, сарваўся з месца і даў такога драпака, што толькі пачарнелыя пяткі замільгалі ў паветры. Спачатку ён забег у суседні двор. Чыжык з вядром — за ім. Міхаська махнуў цераз плот і апынуўся ў агародзе, густа зарослым крапівою. Яна балюча апякла яго. Хлопчык ускочыў, як апараны, і хацеў закрычаць, але стрымаўся. Яго зыркае вока заўважыла ў бур'яне двух параненых немцаў. А Чыжык з вядром увайшоў праз брамку і са смехам накіраваўся да яго.

— Не трэба, Чыжык, — пачаў прасіцца Міхаська. — Тут немцы!

Прыбеглі салдаты з аўтаматамі, забралі немцаў, а Міхаську, спацелага, з белымі пухірамі на целе, павялі ў санчасць. Хлопчык ледзь трымаўся на нагах. У санчасці яго нечым змазалі, загарнулі ў беласнежную прасціну і паклалі ў пасцель. Ён ляжаў і думаў: „Як жа цяпер вярнуцца да сваіх? Асароміўся на ўвесь полк. Хоць вачэй не паказвай...“ З другога боку шукаў апраўданне: „Хай сабе і так. Але ж ён знайшоў двух палонных. Няўжо гэта не будзе ўлічана? І з яго перастануць смяяцца.“

У штаб ён вярнуўся пасля абеду, паспрабаваў сесці, але не змог: яшчэ не сышлі пухіры.

— Табе, Міхаська, цяпер толькі вісець у паветры! — нязлосна заўважыў Чыжык. — Як жа ты будзеш у машыне сядзець?

— Гэта мы яшчэ паглядзім. А цябе не толькі да машыны не падпушчу, але і спаць з табой не буду.

— Давай лепш сметанай змажу. Можа, ачуняеш, — не адставаў Чыжык.

Міхаську нават не хацелася спрачацца, бо што зробіш? Здарылася непрыемнасць. З кім гэтага не бывае? Затое як узрадаваўся Міхаська, калі ўбачыў, што Буглака заводзіць машыну! Хваробу як рукой зняло. Ён мігам скінуў з сябе плашч-палатку і кінуўся да машыны. Разам з Буглакам яны ўзяліся праціраць яе, аглядаць з усіх бакоў.

— Як, пячэ? — пацікавіўся Буглак.

— Не! — адказаў Міхаська. — Усё прайшло. Куды паедзем?

— На запраўку. Сядай!

Яны пусціліся ўздоўж вуліцы, і тут Міхаську прыйшла ў галаву думка: „А што, каб папрасіць руля? Тут можна. Вуліца роўная.“

Працяг у наступным нумары.

ПАГЛЫБЛЯЙ

СВАЕ ВЕДЫ

ДЗІКАЕ ПЛЕМЯ

На невялічкім востраве Норт-Сентынел у Андаманскім моры (зона Індыйскага акіяна) жыве племя — джарва. Яно не ведае апрацоўкі зямлі, не ўмее апрацоўваць прадуктаў агнём — мяса і рыбу ядуць сырымі.

З цывілізацыяй джарва знаёмы толькі па цвіках, якія знаходзяць у абломках лодак. Цвікі высока цэняцца племем як наканечнікі для стрэлаў. Людзі джарва не ведаюць жылля, спяць пад голым небам, мова іх вельмі прымітыўная.

Доўгі час этнографы і археолагі прабавалі наладзіць кантакт з жыхарамі Норт-Сентынела. Але нічога з гэтага не выйшла. Як паведаміў індыйскі друк, апошняя спроба скончылася тым, што даследчыкаў абстралялі з лукаў. Гэта было ў мінулым годзе.

Востраў не багаты карыснымі выкапнямі, яго зямля не прыстасавана для земляробства. Іншыя народы абыходзілі яго бокам. Відаць, гэтым і тлумачыцца тое, што джарва захавалі свой нізкі ўзровень культуры. Ён, па думцы многіх вучоных, адпавядае пачатку каменнага веку.

Чаму джарва так зайздросна адносіцца да сваёй тэрыторыі? Чаму не хочуць сустракацца з чужакамі? Магчыма, далёкія продкі племені ўцяклі на акружаны рыфамі востраў пад напорам іншых, больш развітых плямён і захавалі памяць аб жорсткасці захопнікаў.

Ці можна перакана́ць варожа настроеных джарва, каб хацелі кантактавацца з намі? Ці такі кантакт не будзе небяспечны для племені? Адказ на гэтыя пытанні дадуць навука і час.

ЭКСПЕРЫМЕНТАЛЬНАЯ ЛІНІЯ

У Любліне аддадзена ў карыстанне новая эксперыментальная тэлефонная лінія даўжынёй у 2,5 кіламетра. Гэтая лінія не падобна ні да адной іншай, якія існуюць да гэтага часу. Справа ў тым, што замест металічных правадоў тут пакладзены кабель са шкловалакна. Для перадачы размоў выкарыстоўваюцца лазерныя праменні.

СУПРАЦЬШУМАВЫ ДОМ

У Кіеве пабудаваны эксперыментальны супрацьшумавы дом. Усё ў ім зроблена так, каб у жылыя памяшканні пранікала як найменш шуму з вуліцы. Вакол аконных рам — дугападобныя дашкі. Ахавай ад шуму з'яўляюцца і спецыяльна сканструяваныя вертыкальныя ступені на сценах будынка. Яны таксама разбіваюць грукат і візг трамваяў і аўтамашын.

МАЛЯР-РОБАТ

У Токіо сканструяваны маляр-робат. Гэтая машына сама адрознівае дзевяць колераў. Выпрабаванні гэты маляр-робат праходзіць на Такійскім аўтазаводзе. Ён малюе аўтамашыны. Калі раптам колер машыны змяняецца, маляр адразу ўключае сігнальную лямпачку: змяніць колер.

Конкурс СКО падсумаваны

Пад канец навучальнага года, як ужо стала традыцыяй і адбываецца штогод, быў падсумаваны чарговы конкурс ашчаднасці для вучняў падставовых школ. Конкурс праходзіў пад лозунгам „Сёння ашчаджаю ў СКО — заўтра — у ПКО“. Удзельнічала ў сёлеташнім конкурсе 66 школ і адна гарцэрская дружына. Галоўным заданнем удзельнікаў было ашчаджаць грошы на кніжачках СКО ад 1 верасня 1978 да 31 сакавіка 1979 года: збіраць грошы і не знімаць іх з кніжачкі на працягу ўсяго гэтага часу.

У час падсумавання конкурсу былі ўзяты пад увагу наступныя справы: масавасць ашчаджаючых, сістэматычнасць пастаянства ў ашчаджанні, якасць і колькасць грамадскай працы, выкананай вучнямі на працягу года, даход з якой уплачваўся на супольную ашчадную кніжку, а таксама выхаваўча-прапагандная дзейнасць у галіне папулярызацыі ашчаджання.

Ганаровыя дыпломы за найлепшыя вынікі атрымалі падставовыя школы № 8, 15, 18, 20, 24, 25, і 33 у Беластоку, Падставовая школа № 3 у Бельску, гмінныя школы ў Чорнай Беластоцкай, ў Пашкоўшчыне, у Семяноўцы, у Міхалове і Грабаўцы. Найлепшыя ў ашчаднасці вучні атрымалі рэчавыя ўзнагароды на агульную суму 5 930 злотых. Узнагароды атрымалі таксама апекуны школьных ашчадных кас. *(яч)*

Хор з Лубіна Касцельнага ў конкурсе „Беларуская песня-79“ для школьнікаў. **Фота Я. Целушэцкага**

Пазнаёмімся

* ✲ *

СССР, г. Ростов-на-Дону — 53, пос. Мясникован, ул. Атарбекова, д. 74. Кривенцовой Марине. Дзяўчынка вучыцца ў сёмым класе.

* ✲ *

Аня Семянюк, 14 год, в. Грыгораўцы 6, пошта 17-136 Грыгораўцы, Беластоцкае ваяводства.

* ✲ *

Аз. ССР, г. Баку, пос. Хурдалан, 28 квартал, дом 14, кв. 50. Кадымову Ровшану. Хлопчык вучыцца ў шостым класе.

* ✲ *

СССР, 344053, г. Ростов-на-Дону, ул. Атарбекова 55, Кодовой Елене. Дзяўчынка вучыцца ў сёмым класе.

* ✲ *

Анна Сцепанюк, в. Маліннікі, 173, пошта 17-136 Грыгароўцы, Беластоцкае ваяводства.

* ✲ *

СССР, 301114, г. Тула, Ленинский район, пос. Плеханово, ул. Заводская, д. 9, кв. 75. Рядинской Белле. Дзяўчынка вучыцца ў чацвертым класе.

* ✲ *

СССР, Ростов-на-Дону, ул. Днепропетровская 8, кв. 42. Ногаевой Элле. Дзяўчынка вучыцца ў пятым класе.

* ✲ *

СССР, 344074, г. Ростов-на-Дону, II пос. Орджоникидзе, ул. Днепропетровская 8, кв. 36. Литвиновой Светлане. Дзяўчынка вучыцца ў сёмым класе.

* ✲ *

СССР, 301114, г. Тула, пос. Плеханово, ул. Заводская, д. 1, кв. 6. Зыковой Ирине. Дзяўчынка вучыцца ў чацвертым класе.

* ✲ *

Аз. ССР, г. Баку, пос. Хурдалан, 27 квартал, дом 1, кв. 63. Ничкапиным Лиле (вучаніца шостага класа) и Вике (вучаніца чацвертага класа).

* ✲ *

СССР, г. Кемерово — 18, 1 Варшавский проезд, 29. Чакелевой Людмиле.

* ✲ *

СССР, г. Кемерово — 18, ул. Ростовская 34, Петешовой Татьяне.

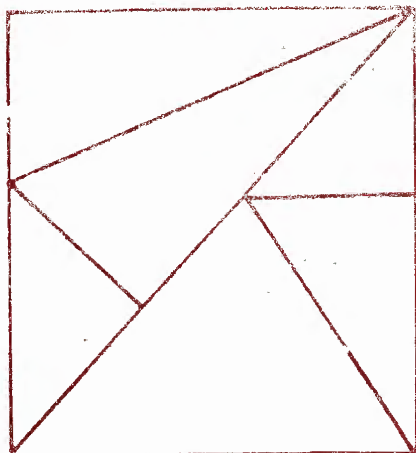
* ✲ *

Аз. ССР, г. Баку, пос. Хурдалан, 27 квартал, дом 1, кв. 42. Цаплеву Славику. Хлопчык вучыцца ў чацвертым класе.

* ✲ *

СССР, 335905, г. Севастополь, Крымской области, п/о Орлиное, с. Павловка. Таранец Лене. Дзяўчынка вучыцца ў сёмым класе.

АДГАДАНКА

Колькі трохвугольнікаў у гэтым квадраце?

Адрас рэдакцыі: „Зорка", 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1.